

ЯКУ ФОРМУ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ ОБРАТИ: ФОП ЧИ ТОВ?

Анотація. Подано основні переваги та недоліки ведення бізнесу у формах "фізична особа – підприємець" та "товариство з обмеженою відповідальністю". Встановлено, що вибір форми ведення бізнесу залежить від виду та масштабів економічної діяльності.

Аннотация. Поданы основные преимущества и недостатки ведения бизнеса в формах "физическое лицо – предприниматель" и "общество с ограниченной ответственностью". Установлено, что выбор формы ведения бизнеса зависит от вида и масштаба экономической деятельности.

Annotation. The basic advantages and lacks of business dealing in such forms as "physical person – businessman" and "limited liability company" are reflected. It is established that the choice of business dealing form depends on economic activities type and scale.

Ключові слова: форма ведення бізнесу, фізична особа – підприємець, товариство з обмеженою відповідальністю, оподаткування, Податковий кодекс.

Роль малого та середнього бізнесу в економічному розвитку широко обговорюється в літературі. Результати теоретичних і емпіричних досліджень ролі сектору малого та середнього бізнесу вказують на те, що його частка в економіці країни (у валовому національному продукті та загальній чисельності зайнятих) є не причиною, а скоріше наслідком економічного розвитку. Ринкова трансформація значила необхідність серйозних структурних перетворень, одними з яких є зміни в структурі валового національного та промислового продукту, а також зміни часток підприємств різних розмірів у загальному розподілі. Беззаперечним залишається той факт, що підприємства малого і середнього бізнесу в свій час відіграли ключову роль у забезпеченні економічної, суспільно-політичної та соціальної стабільності багатьох країн: від Великобританії та Франції до Китаю та Японії.

Такі вітчизняні вчені, як: М. Азаров, Д. Вишнівський, Ю. Іванов, А. Єлисеєв, А. Крисоватий, С. Лондар, І. Луніна, А. Соколовський, С. Бондар, В. Шпільова, вивчали питання, пов'язані із особливостями оподаткування суб'єктів малого та середнього бізнесу. Зазначені науковці зробили значний внесок у вирішенні питань, пов'язаних з удосконаленням механізму обчислення, нарахування, сплати, подання звітності.

Мета дослідження полягає у визначенні, яка з форм ведення бізнесу вигідніша: фізична особа – підприємець (ФОП) чи товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ), адже згідно з даними Державної служби статистики України найбільша кількість підприємств припадає саме на цю організаційно правову форму господарювання.

При виборі форми ведення бізнесу необхідно вивчити всі плюси і мінуси. В Україні можна вести справи від свого імені, тобто особисто виступаючи як приватний підприємець, або створивши юридичну особу, від імені власника або співвласника якої ви є.

Проаналізуємо в загальних рисах переваги і недоліки з точки зору оподаткування на загальній системі для ФОП та ТОВ (таблиця).

Таблиця

**Порівняльна таблиця для ФОП та ТОВ
на загальній системі оподаткування**

Операція	Для підприємця на загальній системі оподаткування	Для ТОВ на загальній системі оподаткування
1	2	3
Реєстрація суб'єкта господарювання	Державна реєстрація відбувається за місцем прописки фізичної особи. Підприємець несе витрати в розмірі державного мита. Підстава: Закон "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців" [1]	Державна реєстрація ТОВ здійснюється за місцезнаходженням (так званою юридичною адресою) органу управління підприємством. Для створення ТОВ потрібне внесення статутного капіталу. Мінімальний розмір статутного капіталу ТОВ за станом на 01.01.2011 р. – 941 грн. Підстава: Закон "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців", Закон "Про господарські товариства" [1; 2]

Прийом у касу готівкових коштів як виручки за товари, роботи, послуги	Обов'язкове застосування реєстратора розрахункових операцій при отриманні будь-якої готівкової виручки. Підстава: Закон про РРО, Податковий кодекс, п. 177.10 [3; 4]	Реєстратор розрахункових операцій застосовується, окрім прийому виручки за реалізацію товарів власного виробництва, надання послуг. Підстава: ст. 9 Закону про РРО [4]
Реєстрація платником ПДВ	Обов'язкова реєстрація платником ПДВ за умови, що загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг у сукупності перевищує за останні 12 календарних місяців 300 000 грн. Підстава: п. 181.1 ст. 181 або п. 182.1 ст. 182 Податкового кодексу. Дата реєстрації платником ПДВ – дата переходу на загальну систему оподаткування. Підстава: п. 183.4 ст. 183 Податкового кодексу [3]	Обов'язкова реєстрація платником ПДВ за умови, що загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг у сукупності перевищує останні 12 календарних місяців 300 000 грн. Підстава: п. 181.1 ст. 181 або п. 182.1 ст. 182 Податкового кодексу. Дата реєстрації платником ПДВ – перше число місяця, наступного за місяцем, в якому досягнуто зазначені обсяги. Підстава: п. 183.10 ст. 183 Податкового кодексу [3]

Закінчення таблиці

1	2	3
Обов'язок вести бухгалтерський облік	Бухгалтерський облік не ведуть. Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" не поширюється на фізосіб – підприємців. Існує вимога про ведення Книги обліку доходів і витрат та необхідності зберігати підтвердуючі документи з придбаного товару. Підстава: п. 177.10 ст. 177 Податкового кодексу [3]	Обов'язкове ведення бухгалтерського обліку згідно з Національними стандартами бухгалтерського обліку. Потрібна подача фінансової звітності. Малі підприємства – неплатники ПДВ – мають право вести спрощений облік доходів і витрат без застосування методу подвійного запису. Підстава: Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", ст. 3 [5]
Оподаткування прибутку	Чистий дохід підприємця (доходи мінус витрати, що визначаються відповідно до розділу 3 Податкового кодексу) обкладається податком з доходів фізосіб за ставкою 15 %. Обов'язкова сплата авансових внесків з податку з доходів фізосіб до 15 березня, 15 травня, 15 серпня і 15 листопада. Сума авансових внесків самостійно розраховується підприємцем виходячи з отриманого доходу за минулий рік (у співставних умовах). Остаточний розрахунок податку проводиться на підставі поданої за рік декларації. Підстава: пп. 177.5.2, 177.5.3 ст. 177 Податкового кодексу. Право на "податкові канікули" відсутнє [3]	Сплачує податок на прибуток (доходи мінус витрати) на загальних підставах, з 01.04.2011 р. за ставкою 23 %. Має право на "податкові канікули": ставку 0 % з податку на прибуток при дотриманні умов п. 154.6 ст. 154 Податкового кодексу. Підстава: розділ 3 Податкового кодексу [3]
Нарахування єдиного соціального внеску на чистий дохід	Нараховується на суму чистого доходу за ставкою 34,7 % з урахуванням максимальної величини для нарахування внеску (15 прожиткових мінімумів доходів громадян). Підстава: Закон "Про єдиний соціальний внесок" [6]	Не нараховується [6]
Виплата доходів найманим працівникам та іншим фізичним особам	ФОП виконує функції податкового агента відносно виплати доходу фізособам, які перебувають з ФОП у трудових, цивільно-правових відносинах, або при виплаті будь-яких оподатковуваних доходів на користь таких осіб. Не є податковим агентом відносно інших суб'єктів підприємницької діяльності. Підстава: п. 177.7, 177.8 ст. 177 Податкового кодексу [3]	ТОВ є податковим агентом відносно виплати фізособам доходів у вигляді зарплати, інших виплат згідно з розділом 4 Податкового кодексу. Підстава: розділ 4 Податкового кодексу [3]

Відповідальність платника податків	ФОП відповідає за своїми зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім майна, на яке відповідно до закону не може бути звернено стягнення. Припинення (ліквідація) ФОП на загальних підставах не звільняє громадянина від такої відповідальності. Підстава: ст. 52 Цивільного кодексу України [7]	Відповідальність засновника підприємства обмежується розміром його внеску в статутний капітал підприємства. Підстава: ч. 3 ст. 96 Цивільного кодексу України [7]
Працевлаштування працівників	Обов'язкове укладення письмового трудового договору з працівником у районному центрі зайнятості за місцем реєстрації ФОП. Трудова книжка зберігається у працівника, відмітку про прийняття та звільнення робить районний центр зайнятості. Підстава: ст. 24-1 КЗпП України, Постанова КМУ від 29 жовтня 2009 р. № 1168 "Деякі питання застосування законодавства про працю фізичною особою, яка використовує найману працю" [8]	Трудовий договір може укладатися в усній формі. Трудова книжка працівника заповнюється та зберігається на підприємстві. Звільнення працівника проводиться згідно з наказом, відмітку про звільнення робить підприємство. Підстава: ст. 24, 48 Кодексу законів про працю [8]

У результаті проведеного дослідження було з'ясовано, що кожна з форм організації бізнесу передбачає наявність тих чи інших переваг. Звичайно ж, остаточне, зважене рішення – за власником бізнесу, з урахуванням специфіки діяльності, форми розрахунків і т. д.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців : Закон України від 15 травня 2003 року № 755-IV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 2. Про господарські товариства : Закон України від 19 вересня 1991 року № 1576-XII (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 3. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 4. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Закон України від 06 липня 1995 року № 265/95-ВР (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 6. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08 липня 2010 року № 2464-VI (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 7. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 8. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 9. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua. 10. Налогообложение ООО [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.juridicheskij-supermarket.ua. 11. Фізичні особи – підприємці на загальній системі оподаткування ТОВ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://podatok.vlasnasprava.info>.